

УО «Алматы Менеджмент Университет»

ALMA
ALMATY MANAGEMENT
UNIVERSITY

i-START

**«Инновационное предпринимательство:
перезагрузка 3.0»**

**Сборник материалов
ежегодной научно-практической
конференции студентов и магистрантов
14 апреля 2017**

Алматы, 2017

УО «Алматы Менеджмент Университет»

i-START
**«Инновационное предпринимательство:
перезагрузка 3.0»**

Сборник материалов ежегодной научно-практической конференции
студентов и магистрантов
14 апреля 2017

Алматы, 2017

УДК 005.511 (063)
ББК 05.290-93
I 10

Редакционная коллегия

<i>Мырзакожа Д.А.</i>	д.х.н., директор управления стратегического планирования и исследований
<i>Укибаев Д.К.</i>	редактор журнала Центра научных исследований
<i>Ибжарова Ш.А.</i>	к.ф.н., доцент кафедры «Информационные технологии и общеобразовательные дисциплины»
<i>Арын Ә.А.</i>	магистр экономических наук, зав. кафедрой «Финансы, учет и аудит»
<i>Абдуллин Р.Ж.</i>	магистр экономических наук, старший преподаватель кафедры «Финансы, учет и аудит»
<i>Еспергенова Л.Р.</i>	к.э.н., доцент кафедры «Финансы, учет и аудит»
<i>Мукушев А.Б.</i>	магистр экономических наук, старший преподаватель кафедры «Финансы, учет и аудит»
<i>Дауренбекова К.С.</i>	магистр экономических наук, старший преподаватель кафедры «Экономика и сервис»
<i>Ордабаева А.Б.</i>	магистр юридических наук, старший преподаватель кафедры «Государственная и общественная политика и право»
<i>Өмірсерік О.</i>	магистр экономических наук, старший преподаватель кафедры «Менеджмент и маркетинг»
<i>Сәуірбаева Ә.Т.</i>	главный специалист Центра научных исследований, секретарь Оргкомитета

I 10 i-START «Инновационное предпринимательство: перезагрузка 3.0» Сб. мат. ежегод. науч.-прак. конф. студ. и магистран., 14 апреля 2017 г. – Алматы: Алматы Менеджмент Университет, 2017 – 519 с.

ISBN: 978-601-7470-72-2

Все статьи прошли проверку в системе Антиплагиат.ру (уникальность текста не ниже 70%).

УДК 005.511 (063)
ББК 05.290-93

ISBN: 978-601-7470-72-2

© Алматы Менеджмент Университет, 2017

СЕКЦИЯ 1

Менеджмент және маркетинг: сын-тегеуріндер мен мүмкіндіктер

Менеджмент и маркетинг: новые вызовы и возможности

Management and marketing: new challenges and opportunities

1	Ibray Adilzhan, Mukhametaliyeva Zarina <i>Teamwork and corporate social responsibility</i>	11
2	Абдыкалыкова Гаухар Даулетовна <i>Роль персонального брендинга в цифровом пространстве</i>	14
3	Агапитов Роман Алексеевич <i>Theories of leadership and motivation: interdependence and significance</i>	20
4	Амрекулова Алмагуль Утеулиевна <i>Роль фандрайзинга в деятельности некоммерческих организаций</i>	24
5	Аскарбекова Майра Саматовна <i>Система управления качеством продукции в условиях конкурентной среды</i>	26
6	Асхарова Салтанат Бауыржановна <i>«Сарафанное радио» как самый эффективный вид маркетинга</i>	29
7	Батырхан Назерке Берікқызы <i>Управление инклюзивным образованием в Республике Казахстан</i>	32
8	Бахытжанова Мадина Оразбековна <i>Қазіргі жағдайдағы кәсіпкерлік құрылымның негізгі мәселелері мен тұрақты дамудың жолдары</i>	35
9	Бахытжанова Мадина Оразбековна <i>Антикризисный менеджмент в международном бизнесе</i>	38
10	Брыткова Светлана Николаевна <i>Специфика и методика оценки прогнозирования структурных сдвигов в экономике региона</i>	40
11	Гукова Елена Арсеновна <i>Регулирование рынка образовательных услуг в сфере высшего образования</i>	44
12	Диканская Арина Сергеевна <i>Маркетинговые исследования качества медицинских услуг ТОО «Город Здоровья»</i>	47
13	Жақупбекова Анель Булатовна <i>Нейромаркетинг как метод увеличения продаж</i>	51
14	Игрунов Константин Константинович <i>Применение реинжиниринга бизнес-процессов при разработке стратегии управления организацией</i>	54
15	Калымбетова Асель Атеповна <i>Стратегическое и тактическое управление: теоретические аспекты</i>	58
16	Камилова Карина Вельяновна <i>Актуальность использования решетки ГРИД для определения стиля руководства в менеджменте</i>	61
17	Караева Айсулу Бейректасовна, Ли Михаил Игоревич <i>Геймификация как эффективный метод управления сотрудниками</i>	64
18	Касымжанов Касымжан Эдуардулы <i>Организация и этапы персональных продаж</i>	67
19	Ким Наталья Эдуардовна <i>Влияние методологии Scrum и Kanban на управление проектами и персоналом</i>	70
20	Корнев Владимир Вячеславович <i>Твиты государственных служащих: обзор, классификация и проблемы</i>	75
21	Куралбаева Аксана Титовқызы <i>Суықтық және маңызы стратегиясының басқаруымен адам ресурстары</i>	79

22	Маманова Бота, Ким Даниил, Хамраев Шамиль <i>Краткое руководство нахождения себя</i>	82
23	Молчанов Владимир Сергеевич <i>Маркетинг эмоций</i>	84
24	Мукажанов Кайдар Кайратович <i>Modern problems of retaining talented employees in the companies</i>	88
25	Мұхатаева Бану Каип-Рахманқызы <i>Новые маркетинговые инструменты в казахстанской индустрии гостеприимства</i>	92
26	Новичкова Валерия Александровна <i>Управление автотранспортной сферой на основе механизма ГЧП</i>	95
27	Нұрғалиев Әлімжан Нұрланұлы <i>Маркетинг на рынке сертификации</i>	99
28	Ordabekov Anuar <i>Economic efficient of cloud computing</i>	102
29	Өтебәлі Нұргүл Бекенқызы <i>Психология конкуренции</i>	105
30	Өтебәлі Нұргүл Бекенқызы <i>Исследование конкуренции рынка технологических оборудования на примере ТОО «КазТехПром-Сервис»</i>	107
31	Панасевич Татьяна Сергеевна <i>Особенности продвижения товаров на рынке b-2-b в Казахстане</i>	114
32	Рысбекова Айым Чингизқызы <i>Criteria for corporate culture</i>	117
33	Сариева Раушан Азирамановна <i>Теоретические основы развития рынка маркетинговых коммуникаций</i>	121
34	Сарыстанова Динара Әлжанқызы <i>Развитие системы управления качеством и обеспечение ее конкурентоспособности на примере гостиницы «Казахстан»</i>	124
35	Суртай Асель Ануарқызы <i>Исследование маркетинговой деятельности сети интернет школы «4WEB»</i>	130
36	Тулинова Виктория Викторовна <i>Перспективы развития черной металлургии на основе внедрения инновационных технологий производства высококачественного сырья</i>	135
37	Шакиева Юлиана <i>Организационные формы маркетинговых исследований</i>	139

СЕКЦИЯ 2

Белгісіздік жағдайындағы қаржы және бухгалтерлік есеп: мүмкіндіктер мен тәуекелдер Finances and accounting in conditions of uncertainty: opportunities and risks

Finance and accounting in conditions of uncertainty: opportunities and risks

1	Акдулеуов Торехан Онгарович <i>Местные бюджеты в развитии регионов</i>	141
2	Арыстан Айжан <i>Қазақстан Республикасында адами капиталды қаржыландырудың кейбір мәселелері</i>	145
3	Асканбаев Ганибет Ерболатович <i>Анализ формирования оптимального портфеля АО «ЕНПФ»</i>	148
4	Ахмадиев Серик Тыныбекович <i>Использование модели Блэка-Шоулза в расчете временной цены опциона</i>	151
5	Бақберген Жадра Жомартқызы <i>Инвестиционная привлекательность Казахстана</i>	156
6	Бимуратов Ерлан Айханұлы <i>Совершенствование управления собственным капиталом АО «Цеснабанк»</i>	158

7	Бирмагамбетова Юлия Талгатовна, Дудуева Марьям Мухтаровна <i>Инструменты и методы анализа финансовой отчетности</i>	162
8	Бирмагамбетова Юлия Талгатовна <i>Провизии банков</i>	167
9	Давыдова Валентина <i>Сущность финансовой стратегии компании</i>	170
10	Давыдова Валентина <i>Виды финансовых стратегий компаний</i>	174
11	Дарменов Азат Женисович <i>Аналитические системы стратегического управления в банковской сфере</i>	178
12	Дарменов Азат Женисович <i>Системы ERP (Enterprise Resource Planning) в банках</i>	182
13	Джумаканова Диана Мержановна <i>Мониторинг депозитного портфеля и его совершенствование</i>	185
14	Еденова Диана Сартаевна <i>Необходимость оценки стоимости компаний и анализ состояния казахстанского рынка оценки</i>	190
15	Есалиева Назия Даулетқызы <i>Методы анализа финансовой устойчивости предприятия</i>	194
16	Әпеш Ержан Сағатқанұлы <i>МСФО 9 – новый вызов для банковского сектора Казахстана</i>	197
17	Жаксагулова Гаухар Куанышевна <i>Безусловный базовый доход: проблематика введения безусловного базового дохода в Казахстане</i>	201
18	Жарылқаған Балауса Жасаралқызы, Қашаған Маржан Амангелдіқызы <i>Қазақстан Республикасының инвестициялық климаты</i>	203
19	Жұман Аяулым Елтанқызы, Мамырхан Жансая Абатқызы <i>Кәсіпорын басқару есебіндегі база белгілеудің кейбір әдістері</i>	207
20	Зикаева Гүльбостан Гайратовна <i>Оценка финансовой устойчивости банка второго уровня (на примере АО «АТФБанк»)</i>	210
21	Коновалова Александра Анатольевна <i>Консолидированная финансовая отчетность</i>	214
22	Қадырбергенова Айгерім Әсетқызы <i>Организация системы риск-менеджмента в банке второго уровня</i>	218
23	Лунина Татьяна Юрьевна <i>Анализ текущего состояния и перспективы развития малого и среднего предпринимательства в Республике Казахстан</i>	220
24	Мусина Куралай Аскаровна, Бегембетова Айсулу Абайқызы <i>Финансовая отчетность - инструментарий оценки деятельности организации</i>	226
25	Нұрділда Мөлдір Мақсұтқызы, Әбілмәжін Диана Нұрғанатқызы <i>Белгісіздік және тәуекелділік жағдайында басқарушылық шешімдер қабылдау: басқару есебінің көзқарасы</i>	228
26	Садықов Сержан Балтабаевич <i>Базель III: проблемы внедрения в банковской системе Казахстана</i>	231
27	Сейткасимов Санжар Нұрланұлы <i>Анализ факторов, влияющих на инфляцию в РК</i>	234
28	Сейдахметова Клара Кажнахметовна <i>Эффективность деятельности банков второго уровня в Казахстане</i>	238
29	Сулейменова Назия Кенесарыевна <i>Анализ рынка страхования и перестрахования Республики Казахстан</i>	242
30	Сұртай Лязиза Мамытпекқызы <i>Формирование стратегии деятельности кредитной организации</i>	248
31	Тазетдинова Зифа Фуатовна <i>Анализ рисков влияющих на платежеспособность (на примере производственной компании)</i>	252

32	Таирова Мехрибанум Аманжановна <i>Выбор параметров для теста на адекватность резервов по аннуитетам страхования работника от несчастных случаев при исполнении им трудовых (служебных) обязанностей</i>	258
33	Талканбай Кәмілә Хабәдийқызы <i>Preconditions of development of financial management in the Republic of Kazakhstan and its main problems</i>	262
34	Темербекова Гаухар Жаныбековна <i>Внешний долг и особенности функционирования финансовой системы Республики Казахстан</i>	266
35	Туспекова Асия Бакытжановна <i>Пути финансового оздоровления и предотвращения банкротства предприятий</i>	270
36	Усманов Эмиль Фархатович <i>Формирование и оптимизация капитала компании в условиях неопределенности</i>	273
37	Фролова Марина Олеговна, Сулейменов Амирлан Сабитович <i>Совершенствование управления дебиторской задолженностью в РК</i>	276
38	Хан Анастасия Владимировна <i>Анализ внешних источников финансирования компании</i>	279
39	Хасен Айғаным Алибековна, Абдильдина Айжан Айдарқызы <i>Анализ финансового положения компании</i>	283
40	Хисамутдинова Дания, Ермак Полина <i>Налог на загрязнение природной среды</i>	286
41	Читилов Ридван Махмудович <i>Анализ основных экономических показателей ТОО «RIV UNION»</i>	291
42	Шаймардинова Данагүл Бауыржанқызы, Бужукова Айсулу Маратқызы <i>Қазақстанның банк секторындағы жұтылу мен қосылу мәселелері</i>	294

СЕКЦИЯ 3

Қызмет көрсету экономикасын дамыту: негізгі басымдықтары

Развитие сервисной экономики: ключевые приоритеты

Development of service economy: key priorities

1	Алқожаев Асет Асқатұлы <i>Развитие социального предпринимательства в индустриях гостеприимства</i>	297
2	Бағдатова Дария Асфандияровна <i>Основные тренды развития гостиничного бизнеса г. Алматы</i>	299
3	Ваничкина Татьяна Андреевна, Бодаубаева Гульмира Ахановна <i>Механизмы взаимодействия функционирования индустриально-логистических парков в сети транспортных коридоров</i>	303
4	Жусип Жансая Муратқызы <i>Современные тенденции развития кредитного рынка РК</i>	306
5	Ивлева Ольга Витальевна <i>Организация цепей поставок на предприятии</i>	310
6	Каламбаева Асель Бейсенбекқызы <i>Тенденции привлечения инвестиций в мире</i>	313
7	Касен-теги Нургуль Кадырбекқызы <i>Логистика управление знаниями на примере образовательных учреждений Республики Казахстан</i>	316
8	Манасова Айжан Эркиновна <i>Пути повышения конкурентоспособности логистических услуг транспортной компании</i>	320
9	Масимханова Назым Кажмуратовна <i>Индустриализация как фактор обеспечения конкурентоспособности экономики</i>	323
10	Махамбетов Мәди Саутұлы <i>Развитие логистических потоков в системе городского пассажирского транспорта мегаполисов Казахстана</i>	326

11	Ни Артур Александрович <i>Эффективные стратегии управления запасами</i>	329
12	Нукетаева Мадина Муратовна, Баймухамбетова Тамила Женисовна <i>Подходы к снижению логистических затрат в складской деятельности</i>	332
13	Нұрбаева Мөлдір Сақабайқызы <i>Особенности рынка труда как экономической категории</i>	334
14	Нұрбаева Мөлдір Сақабайқызы <i>Регулирование трудовых отношений: некоторые вопросы</i>	338
15	Соломина Вероника Николаевна <i>Перспективы развития молочного рынка в Казахстане</i>	343

СЕКЦИЯ 4

Мемлекет, саясат және құқық Государство, политика и право State, politics and law

1	Абдуллина Салтанат Ришатовна <i>О недостойных наследниках</i>	347
2	Абылкасымова Мадина Абылкасымовна <i>Трудовая деятельность иностранных граждан РК</i>	350
3	Агибаев Алишер Талгатулы <i>Предложения по присоединению и ратификации Республикой Казахстан конвенции ООН о договорах международной купли-продажи товаров 1980 г.</i>	352
4	Айгараев Султан Арманұлы <i>Прокурорский надзор за соблюдением прав и свобод человека и гражданина, интересов юридических лиц и государства</i>	354
5	Айтканов Алибек Жанатович <i>Становление органов прокуратуры в Казахстане</i>	356
6	Акенов Темирлан Серикович <i>Вызовы и угрозы безопасности стран Центральной Азии на современном этапе</i>	358
7	Алдасүгір Мыңжан Біржанұлы <i>Мемлекеттің мәдени-экономикалық даму бағыттарының бірі – интеллектуалдық меншік құқығын қорғау</i>	360
8	Алмат Гульдария Ерикқызы <i>Сотрудничество Казахстана и ОБСЕ в вопросах противодействия незаконной миграции (инициативы Казахстана)</i>	363
9	Амин Инкар Хан <i>Экономическая структура Республики Казахстан</i>	365
10	Апсенбетова Сабина Сабитовна <i>Проблемы социальной политики Казахстана и пути их решения</i>	367
11	Akhan Diana Esetkyzy <i>Eurasian Economic Union: expectations and reality</i>	369
12	Ахметова Лаура Шеризатовна <i>Особенности разработки социальных PR проектов</i>	371
13	Berdesh Assel Muratovna <i>Fight against HIV in Kazakhstan</i>	373
14	Бовшис Кристина Валерьевна <i>Служба связей с общественностью и ее влияние на деятельность организации</i>	375
15	Васихан Жанторе Жасуланұлы <i>региональные отношения Казахстана и Китая</i>	377
16	Гапченко Борис Владимирович <i>Уголовная ответственность за акт терроризма</i>	379
17	Георгиади Селина Эдуардовна <i>Имидж коммерческой организации</i>	381

18	Гоношилова Ксения Артуровна <i>Имидж в PR-деятельности: важность внутреннего имиджа в компании</i>	383
19	Дамирова Ж.С. <i>Религиозные особенности Казахстана</i>	385
20	Дінмұхамед Сұнқар <i>Расследование уголовных дел, связанных с незаконным оборотом наркотических средств</i>	387
21	Есеншораева Алина Муратовна <i>Развития транспортной системы Республики Казахстан</i>	390
22	Жагипарова Алена Бердиевна <i>Основы сегментирования</i>	392
23	Жакежанов Руслан Уланович <i>Ценность защиты гражданских прав в современной системе права</i>	394
24	Жандосов Торехан Мухитулы <i>Налоговое регулирование в Республике Казахстан</i>	396
25	Жантелуов Абай <i>Проблема утилизации, переработки отходов и способы ее решения</i>	398
26	Zeinullina Zhansaya Azamatovna <i>Outlook towards the confines and prospects of the grain transportation and it`s crucial expressed concern in the development</i>	400
27	Ивнева Анна Сергеевна <i>Влияние ДАИШ на страны Центральной Азии</i>	402
28	Избасарова Ситора Асфандияровна <i>Актуальность использования и применения различных PR-технологий в проектной деятельности компании</i>	404
29	Имрамзиева Зарина Ялкуновна <i>Современное состояние социально-экономического развития регионов Республики Казахстан</i>	406
30	Кабыкен Айшолпан Маликовна <i>Стороны: понятия, процессуальные права и обязанности</i>	408
31	Каиырханова Айгерим Сериковна <i>Региональные тенденции развития делового туризма в Казахстане</i>	410
32	Кайрат Диара Кайраткызы <i>Инвестиционная политика Казахстана</i>	412
33	Кайырбек Нурлан Кайырбекулы <i>Дискреционные полномочия прокурора в новом уголовно-процессуальном законе</i>	414
34	Капарова Асель Кеменгеркызы <i>PR в антикризисных коммуникациях</i>	416
35	Капесова Айгерим Канатовна <i>Вклад научно-производственного предприятия «Интеррин» в развитие взрывного дела в Республике Казахстан</i>	418
36	Керимбаева Камила <i>Адвокат в гражданском процессе, его процессуальное положение</i>	420
37	Куланбаева Шахизада Армановна <i>Реализация государственной молодежной политики города Алматы: анализ некоторых статических данных</i>	422
38	Ли Виктория Болинъевна <i>Средства массовой информации и связь с общественностью</i>	424
39	Макина Асем Акпанкызы <i>Влияние системы PR на успешную деятельность компании</i>	426
40	Мамаева Айгерим Ермековна <i>Новшества института саморегулирования в РК</i>	428
41	Миняйлов Максим Владимирович <i>Банковский счет и безналичные переводы</i>	431

42	Мукеев Султан Айдынулы <i>Экономический пояс Шелкового Пути: риски для государств Центральной Азии</i>	433
	Немцова А.	
43	<i>Новые проекты в Caspian University, взгляд на новые модели обучения: проблемы и перспективы</i>	435
44	Нургалиева Айгерим Муратовна <i>Инструменты PR в формировании имиджа организации</i>	437
45	Олжабаев Дастан Ерикович <i>Особенности PR-технологий в коммерческой сфере</i>	439
46	Orazbekov Khantemir Zhasulanuly <i>One way and one belt</i>	441
47	Оспанов Аят <i>Уголовная ответственность за взяточничество: вопросы квалификации и наказания</i>	443
48	Розуева Мадина Бахтияровна <i>Взаимосвязь между ростом миграции и экономической активности города Алматы</i>	445
49	Рысбекова Айымбиби Тореханқызы <i>Потенциальные угрозы региональной стабильности Казахстана</i>	447
50	Сәкен Гүлгүл Саміғоллақызы <i>Современное состояние трубопроводной инфраструктуры Республики Казахстан</i>	449
51	Самбет Алишер Қайсарұлы <i>Ответственность – основополагающая категория договорных отношений</i>	452
52	Судейменова Сауле Серикбайқызы <i>Воздействие PR на имидж страховой компании</i>	455
53	Таиров Амирлан Ерланович <i>Факторы, влияющие на подростковую преступность в Алматы</i>	457
54	Татишева Малика Бауржановна <i>Денежная система Республики Казахстан</i>	459
55	Токушева Алима Канатовна <i>Гражданско-правовой договор в механизме регулирования товарно-денежных отношений</i>	461
56	Тубыш Нариман Казизович <i>Сертификация как механизм улучшения качества продукции</i>	463
57	Турдиева Зухра Курвановна <i>Правовой режим имущества супругов</i>	465
58	Утембаева Алтынай Акимбайқызы <i>Организация и проведение выставок и ярмарок в деятельности по связям с общественностью в производственных структурах</i>	467
59	Фролова Марина Олеговна <i>Совершенствование механизмов корпоративной деятельности и управления холдингами в Казахстане</i>	469
60	Khissameddinov Eldar Timurovich <i>The nature and specificity of contemporary integration processes in the world</i>	471
61	Холоша Наталья Игоревна <i>SMM в деятельности связей с общественностью</i>	473
62	Черепанова Екатерина Владимировна, Шустова Дарья Андреевна <i>Факторы, влияющие на радикализацию и экстремизацию в Казахстане</i>	475

СЕКЦИЯ 5

Жаратылыстану және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері Актуальные вопросы естественных и гуманитарных наук Topical issues of natural sciences and humanities

1	Ametova Aiman Bekovna <i>Kazakhstan on the path to sustainable development</i>	477
2	Ахмадиева Баян Айтжанқызы <i>Актуальность смежных прав в музыкальной индустрии</i>	480
3	Достанбаев Саги Талгатулы, Ташенов Аслан Магаунияұлы <i>Жетімдер тағдыры</i>	482
4	Жамалбек Анар Болатқызы <i>Кастийский регион как арена геополитических интересов США и КНР: обзор исследовательских проблем</i>	484
5	Зайнилова Индира <i>Музеи Узбекистана как центр мирового туризма</i>	487
6	Италиева Айжан Айтқалиқызы <i>Бисенов Бактығали – врач, патриот, член партии «Алаш» (1889-1937)</i>	490
7	Қалиева Гүлжайна <i>Государственные символы Республики Казахстан (XX-XI вв.)</i>	493
8	Мурзағалиев Данияр <i>«Обыкновенный фашизм»: история и современность (статья-рецензия на документальный фильм М.Ромма)</i>	497
9	Түсіпбек Сағындық Бейімбетұлы <i>AR технологиясының мобильді қосымшалар құрудағы мүмкіндігі</i>	500
10	Сарманбай Шерхан Ержанұлы <i>Виды интеллекта и их влияние на жизнь человека</i>	504

СЕКЦИЯ 6-7

Кәсіпкерлік және технологияны коммерцияландыру / Кәсіпкерлікті дамытуда инновациялардың рөлі Предпринимательство и коммерциализация технологии / Роль инноваций в развитии предпринимательства Entrepreneurship and technology commercialization / The role of innovation in entrepreneurship

1	Иманғалиев Эрик <i>Проблема ливневых каналов открытого типа и способ его решения с применением вторичного сырья</i>	506
2	Кемпрек Ерболат Бауыржанұлы <i>Финансовое обеспечение человеческого капитала</i>	508
3	Кемпрек Ерболат Бауыржанұлы <i>Человеческий капитал, оценка и параметры</i>	510
4	Логунова Александра Евгеньевна <i>The use of project management for development of entrepreneurship</i>	513
5	Шпильков Николай Владиславович <i>Оценка инновационной активности компании</i>	515

КӘСІПОРЫННЫҢ БАСҚАРУ ЕСЕБІ ЖҮЙЕСІНДЕГІ БАҒА БЕЛГІЛЕУДІҢ КЕЙБІР ӘДІСТЕРІ

Жұман А., Мамырхан Ж.

*Алматы Менеджмент Университеті, «Есеп және аудит», 3-курс, Алматы қ.
Ғылыми жетекшісі: Мархаева Б.А., э.ғ.д., профессор*

Кез келген кәсіпорын өз тауары немесе қызметіне баға белгілейді, сондай-ақ баға белгілеудің негізінде оның ұзақ мерзімді стратегиялары жатады. Қазіргі кезде кәсіпорынның баға белгілеуінің алуан түрлі әдістері мен стратегияларын келтіруге болады. Ол жіктеулер баға белгілеудің мақсаттарына тәуелді және көптеген факторлармен байланысты болады [1].

Жалпы жағдайда баға құру мәселелері тауардың өміршеңдік кезеңіне тығыз байланысты. Егер кәсіпорын нарыққа жаңа тауарды ұсынатын болса, бұл жағдайда екі түрлі стратегияны қолдануы мүмкін - «қаймағын алу» және тауарды баянды ету стратегияларын. «Қаймағын алу» стратегиясына сәйкес кәсіпорын, нарыққа жаңа тауарды ұсынған кезде, бірден жоғары баға қояды, кейін сату көлемі төмендеген сайын бағаны төмендетіп отырады. Нарыққа тауарды баянды енгізу стратегиясында керісінше, жаңа тауарға көбірек тұтынушыларды тарту үшін және нарық үлесін ұлғайту үшін салыстырмалы төмен баға қояды. Нарықтың керекті үлесіне жеткеннен кейін кәсіпорын бағаны көтере бастайды.

Нарық құрылымына, бәсекелестердің саны мен мүмкіншіліктеріне қарай кәсіпорын мына үш стратегияның біреуін таңдай алады: нарыққа ену; баға көшбасшына қарап, баға белгілеу; бәсекелестің бағасынан жоғары баға белгілеу [2].

Кәсіпорынның басқару есебі жүйесінде баға белгілеу бойынша шешім қабылдау барысында көбінесе микроэкономиканың дәстүрлі тәсілі және «релеванттық көзқарас» атты тәсіл қолданылады [3, 4].

Баға мен сұраныс арасындағы өзара байланысты кері бағытта қарастыруға болады: $P = f(Q)$ – бұл сұраныстың кері функциясы. Сұраныстың түзу сызықтық функциясы былай көрсетіледі:

$$PQ = a - Q/b \quad (1)$$

Микроэкономикаға сәйкес пайда теориялық түрде максималды болуы мүмкін, егер Q_n өндірілген тауардың санына байланысты шекті шығын (MC) шекті түсімге (MR) тең болғанда. Осылайша, тиімді сату бағасы MC және MR арасындағы байланыстан қалыптасады, ал пайда мейлінше жоғары болады, егер $MC = MR$. Осылайша, егер баға $P = a - bQ$ арқылы анықталатын болса, онда $MR = a - 2bQ$.

Басқару есебінде $MC=MR$ теңдігі негізінде бағаны белгілеу кезінде келесі қадамдық алгоритм қолданылады:

- сұраныс функциясын анықтау (a және b коэффициенттері);
- $MR = a - 2bQ$ қисық сызығындағы MR -дің мәнін анықтау;
- тауар бірлігінің құбылмалы құны болып табылатын MC -тің маржиналдық құнын анықтау;
- Q -дың орналасқан жерін және MC пен MR -ді теңестіру арқылы мейлінше жоғары пайданы анықтау;
- сұраныс қисығы арқылы Q және оңтайлы баға P -ді анықтау.

Бұл алгоритмнің қолданылуын келесі мысалда көрсетеміз. «Жаңалық» кәсіпорны нарыққа жаңа, инновациялық өнімді шығаруда және өнімнің дұрыс бастапқы бағасын таңдауға тырысуда. Өнімнің өміршеңдік кезеңі үш жыл болады деп күтілуде. Өнімге жұмсалатын шығындардың жоғары деңгейлерін ескере отырып, «Жаңалық» өз бағасын тиісті деңгейде қойғанына көз жеткізгісі келеді, сол себепті ол нарықты зерттейтін компаниядан көмек сұрайды.

Зерттеу, басқа кәсіпорындар тарапынан өндірілетін «Жаңалықтың» жаңа өніміне ұқсас, бірақ бірдей емес өнімінің бағасы \$60-ға тең және оған жыл сайынғы сұраныс 250000 бірлікті құрайтынын көрсетті. Бірақ сату бағасын \$2-ға көтерген жағдайда сұраныс 2000 бірлікке төмендейді, ал егер сату бағасы \$2-ға төмендейтін болса, онда сұраныс 2000 бірлікке көбейеді деп күтілуде.

«Жаңалық» кәсіпорнының жаңа өнімді өндіруге қажетті болжамды жылдық шығындары төмендегідей (\$) (1 кесте) [4, с.174]:

Кесте 1. Жаңа өнімді өндіруге қажетті болжамды жылдық шығындар

Жылдық өндіріс (бірліктер)	200000	250000	300000	350000
Тікелей материалдар	2400000	3000000	3600000	4200000
Тікелей еңбек	1200000	1500000	1800000	2100000
Үстеме шығындар	1400000	1500000	1700000	1850000

Жаңа өнімнің оңтайлы бағасын және кәсіпорынның пайдасын табу қажет.
Бірінші кезекте бірлікке шаққандағы айнымалы шығындарды есептейміз.
Материал шығындары = $2400000/200000 = \$12/$ бірлікке
Еңбекке акы төлеу шығындары = $1200000/200000 = \$6/$ бірлікке

Жартылай айнымалы үстеме шығындарды бөлу үшін ең жоғары және ең төмен мәндерге негізделген әдісті қолданамыз:

$$(\$1850000 - 1400000) / (350000 - 200000) = \$3 \text{ бірлікке.}$$

Сондықтан, жиынтық айнымалы шығындар бірлік үшін = \$21.

Тұрақты шығындар = \$1400000 – (200,000 x \$3) = \$800000.

Сұраныс функциясы функциясы $P = a - bx$, сондықтан бірінші кезекте a және b мәндерін анықтауымыз керек.

$$b = \Delta P / \Delta Q = 2 / 2000 = 0,001$$

$$P = a - 0,001x.$$

$$60 = a - (0,001 \times 250,000).$$

$$310 = a$$

Сондықтан, $P = 310 - 0,001x$.

Сонымен қатар MR анықтаймыз: $MR = 310 - 0,002x$

x -ті анықтау мақсатында MC пен MR теңестіреміз:

$$21 = 310 - 0,002x$$

$$0,002x = 289$$

$$x = 144500.$$

Осыдан $P = 310 - (0,001 \times 144,500.)$

$$P = \$165,50.$$

Пайданы есептейміз:

$$\text{Түсім} = 144500 \times \$165,50 = \$23914750$$

$$\text{Айнымалы үстеме шығындар} = 144500 \times \$21 = \$3034500$$

$$\text{Тұрақты үстеме шығындар} = \$800000$$

$$\text{Күтілетін пайда} = \$20080250.$$

Басқару есебі жүйесінде жиі қолданылатын келесі әдіс ол релеванттық шығындар негізінде баға белгілеу болып табылады. Релевантты (*relevant*) (немесе мәнді, мағыналы) шығындар деп тек шешімді қабылдау барысында ғана өзгеретін, болашақ шығындарды есептеуге болады. Шығындарды релевантты категориясына жатқызу едәуір дәрежеде нақты жағдайға байланысты. Бір жағдайда нақты шығын релевантты болуы мүмкін, ал басқа жағдайда - болмайды. Сондықтан үнемі релевантты болатын шығындардың тізімін құрау мүмкін емес. Релеванттық шығындарға негізделген баға белгілеудің тәсілін келесі мысалда қарастырамыз [4].

«Ай сәулесі» кәсіпорны, төмендегідей ақпаратқа ие болғанда, бір реттік Y -келісімшартының бағасын белгілеуі қажет.

Материалдар. Келісімшарт 3000 кг K -материалын талап етеді, сондай-ақ бұл материалды кәсіпорын үнемі басқа өндірісте де қолданады. Қазіргі уақытта кәсіпорында 2000 кг K -материалы бар, қор соңғы айда жалпы соммасы \$19600 сатып алынған. Сол кезден бері 1 кг K -материалының бағасы 5%-ға өсті.

Сонымен қатар, келісімшарт 200 кг L -материалын талап етуде. L -материалының қолда бары 250 кг, бірақ бұл материал әдетте қалыпты өндіріске қажет емес. Бұл материалдың бастапқы құны \$3125 болған. Егер L -материалы осы келісімшартта қолданылмаса, онда ол \$11/кг бағасымен сатылуы мүмкін.

Еңбек ақы шығындары. Келісімшарт білікті мамандардың 800 еңбек-сағаттарын талап етеді. Білікті маманға бір еңбек-сағатына \$9,50 төленеді. Қазіргі таңда барлық білікті мамандар P -тауарын өндіруге жұмылдырылған, сол себепті білікті мамандардың еңбек-сағаттарының жетіспеушілігі орын алуда. Келесі ақпарат P -тауарына байланысты (2 кесте):

Кесте 2. P -тауарын өндіруге жұмсалған шығын көлемі

	\$/бірлікке	\$/бірлікке
Сату бағасы		100
Азайту:		
Білікті маманның еңбек ақысы	38	
Басқа да айнымалы шығындар	<u>22</u>	
Пайдаға салым		<u>(60)</u> 40

«Релевантты шығындар» көзқарасын қолдана отырып, Y -келісімшарттың ең төмен мүмкін болатын өзіндік құнын есептейік.

Релевантты шығын – K -материалы. Кәсіпорын K -материалын тұрақты пайдаланатын болғандықтан, K -материалына қатысты релевантты шығын ол оның ағымдағы бағасы болып табылады:

$$\text{Өткен айдағы құны} = \$19600 / 2000 \text{ кг} = \$9,80 / \text{кг.}$$

$$\text{Қайта қаралған бағасы (+5\%)} = \$9,80 \times 1,05 = \$10,29 / \text{кг.}$$

$$\text{K-материалының релевантты шығындары} = 3000 \text{ кг} \times \$10,29 / \text{кг} = \$30870.$$

Релевантты шығын – L -материалы. Материал қалыпты өндіріс үшін қажет болғандықтан, онда L -материалдың релевантты шығындары ол сатылған жағдайдағы ықтимал таза құны болып табылады:

L -материалының релевантты шығындары = $200 \text{ кг} \times \$11/\text{кг}$ үшін = \$2200.

Релевантты шығын – білікті мамандардың еңбек ақысы. Білікті мамандардың жетіспеушілігі жағдайында олардың релевантты еңбек ақы шығындары екі компоненттен құралады, ол жұмысшылардың еңбек-сағатына алатын іс жүзіндегі мөлшерлемесінен және білікті мамандар еңбегінің баламалы шығынынан. Өз кезегінде екінші компонент былай есептеледі:

P -тауары бірлігіне қажетті білікті маманның еңбек ақысы - \$38.

Білікті маманның бір сағаттық еңбек ақы мөлшерлемесі - \$9,50/сағатына.

P -тауары бірлігін өндіруге қажетті уақыт (\$38/\$9,50) - 4 сағат.

P -тауары бірлігінің пайдаға салымы - \$40.

Білікті маманның бір еңбек сағатына шаққандағы пайдаға салым (\$40/4 сағат) - \$10/сағатына.

Білікті мамандар еңбегінің баламалы шығындары = $800 \text{ сағат} \times \$10/\text{сағатына}$ - \$8000

Осыдан жалпы релевантты еңбек ақы шығындары \$15600 тең болады (3 кесте):

Кесте 3. Жиынтық релевантты еңбек ақы шығындары

Білікті мамандардың еңбек ақысы ($800 \text{ сағат} \times \$9,50/\text{сағатына}$)	7600
Білікті мамандардың баламалы шығындары	<u>8000</u>
Релевантты шығын – білікті мамандардың еңбек ақы шығындары	15600

Енді материалдың екі түрі бойынша және еңбек ақы шығындарын қосамыз, осыдан Y -келісімшартының жиынтық релевантты шығындары ($\$30870 + 2200 + 15600$) \$48670 болып табылады.

Дереккөздер:

1. Баға және баға белгілеу: Оқулық: ҚР Білім және ғылым министрлігі бекіткен / Б. К. Сагинова. - Алматы : Дәуір, 2011. - 280 б.
2. Маркетинг: Оқулық / Жалпы редакциясын басқарған: Ә.Ә. Әбішев, В.В. Герасименко, С.А. Каленова. - Алматы: Экономика, 2014. - 616 б.
3. Друри К. Управленческий и производственный учет. М.: ЮНИТИ, 2008.
4. Paper F5. Performance Management. Study Text for exams up to June 2015. BPP Learning Media Ltd. www.bpp.com/learningmedia